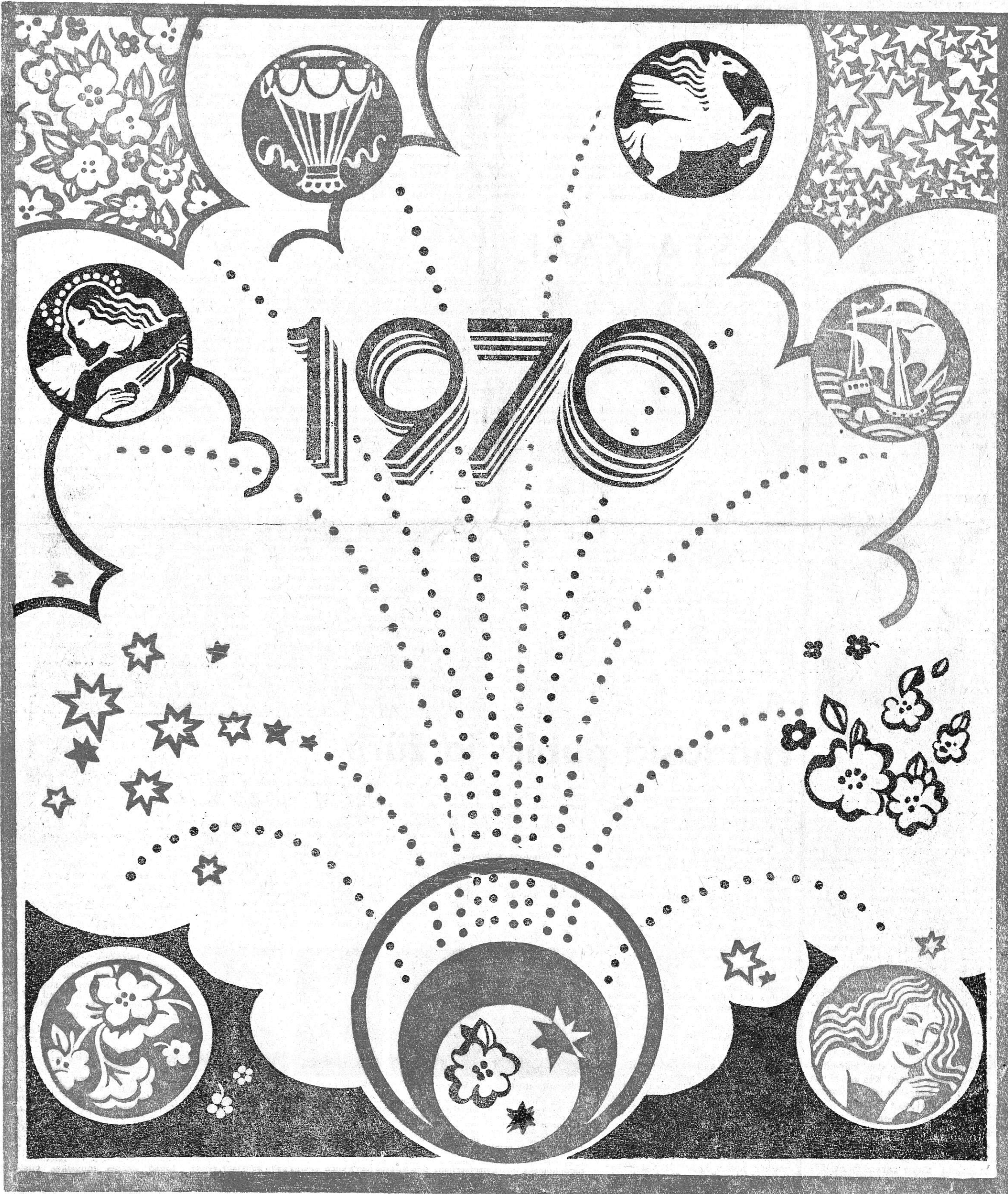

SIRP JA VASAR

EESTI NSV KULTUURIMINISTEERIUMI, KIRJANIKE LIIDU, KUNSTNIKE LIIDU JA HELILOOJATE LIIDU HÄÄLEKANDJA
PÜHAPÄEVAL, 4. JAANUARIL 1970. A. KOLMEKÜMNES AASTAKÄIK

HIND 5 KOP.

HEAD UUT AASTAT!

2 küsimust kolleegiumi liikmetele

PAUL UUSMAN:

Möödunud aasta kultuurisündmustest on kahtlemata esikohal laulupidu, mis tõusis sedavõrd kõrgemale paljudest muudest küllalt tähtsatest, et muutus lausa võrreldamatuks. Peo rahvarohkus oli mõneti üllatuseks isegi selle, kes tundsid ettevalmistuste mastaape. Kõige rohkem rõõmustas aga kvaliteet. «Tore pidu» (nagu ütles Arnold Green) oli kvaliteetne

paljudes aspektides, mitte ainult laulus.

Minu arvates oli see ennekõike saja-aastase kultuuritraditsiooni ehtne tunnus, mis otsekui õhkus kõigist osavõtjast, olgu laval või väljakul. See oli ühtlasi ilu ja kõige parema, mis on ühel rahval, suurejooneline ja ainulaadne kollektiivne väljendus. Ja mitte vähem poliitilise teadlikkuse, nõukogude kaasaaja tunnetamise väljendus.

Mida oodata uuel aastal? Mitmete kultuurielu probleemide — organisatsiooniliste, majanduslike, ehituslike ja loomingu — kui mitte lahendamist, siis ometi lahendamise suunas liikuma hakkamist. Nende seas esikohal kunstiteooria põhiseisukohtade uut läbielamist, kunstkriitika probleemide läbitöötamist kirjandus- ja kunstkriitika enesest poolt.

Täpsustamist vajaks kirjanduse ja kunsti funktsioonide ühiskonnas, tema roll ühiskondliku teadvuse kujundamisel. Ühelt poolt kõlab hoiatavalt hääli mitmete uute kunstinähtuste puhul (Ine Viiding, «Looming» nr. 12, 1969), teiselt poolt viidatakse sotsialistliku realismi kunstiloomingu küsimuste läbitöötamist meie vabariigis (Lembit Remmelgas, «Sirp ja Vasar» nr. 52, 1969). Kujutava kunsti kriitikat jälgides jääb kohati mulje, et on langetud mingisse arjergardi ossa, sest peamiseks hakkab muutuma registreerimine ja klassifitseerimine, konstateerimine ja fikseerimine. Teatri- ja kunstielu nõuab mõnigi kord vaevalt maailma sündinud eksperiment jalamaid riiklikku toetust ja ühiskondlikku tun-

nustust. Orienteerumised maailma kunsti nimel Läände kergitavad tihti küsimuse: kuhu jääb siis oma? Rahvuslik ja meie ühiskonnale vajalik? Kuigi mõlemal maailmapool on iseloomulik teaduslik-tehniline revolutsioon ja toimuvad mõningad sarnased protsessid, ei kaota see ühiskonnakordade dialektilise erinevusi, sellest tulevad vaimse kultuuri erinevusi ning — ideoloogilist võitlust.

Kõik öeldu kergitab jälle kord kunstiloomingu sihiseadmist ja tema hindamise kriteeriumide küsimuse.

Lenini juubeliaasta peaks panema liikuma nende keerukate, kuid samal ajal vajalike ja suurt huvi pakkuvate probleemide lahendamise.

AKSEL TAMM:

1969. aasta kunsti- ja kultuurielu? Hinnang sellele?

Tahan sobivat isiklike emotsiooni-punktide hulgas.

Üks suvepäev Jaan Krossi luuletuskogu käsitajaga («Vihm teeb toredaid asju», ilmub 1970). Aarne Üksküla, kes «Alarmis» ühena üksi tähelepanu kogu

õhtu endal hoiab, aga sellega ei saa Eestimaal, arvan, mitte üle viie inimese hakkama. Hiljuti Tallinnas jõudnud Kirjanike Liidu viimase üleliidulise kongressi stenogramm ja uuesti tajutud erutus näitaks Konstantin Simonovi ja Vera Keti-linska erksatest sõnavõttudest. Laulupeo tipphetked. Aimee Beekmani «Kartulikuljuste» visioonikohad, kus ma näen sõna vastupanu andekat ületamist. Televisiooni Rinne-filmi krobeline ehtsus. Suit-su luule õhtu, mille «Kas tunnete: värske maal» minus enesegaolemise hetkedel ikka liigutab, kinnituseks põhimõttele, et mis pähe ei jää, saab pähe löödud. Esmaklassiline nukunäidend «Naljakas pomm» — isalik tänu Leiesele. Kohale ja nukurahvale; konnahunna on võetud kodusele tarvitamisele.

Nojaa, kena küll — aga üldisemalt ja põhimõttelisemalt?

Küllap on nii, et paljusküsimus kujunemise- ja selekteerimisajaga. Ehk sellest veenvate, kategooriliste tippsaavutuste puudumine — kirjanduses igatahes. Vähemalt niisugusest ajalahedusest vaaatuna.

Ja edasi?

Ma ei saa lahti kümnendilummu-sest. Ajalugude ja teatmeteostes seisab ju kunagi just nii: XX sajandi kuuekümnendad aastad. Ajakaugus tõmbab siis kõik meie olemise ja tegemise kokku üldisteks joonteks ja peatendentsideks. Tõh-hüpoteesina tahaksin oletada, et kuuekümnendad aastad on kirjandusloolaste käsitluses meie kirjanduse viljakad aastad, meie sotsiaalse tuumajaga kirjandusliku mõtlemise avardumise, kommunistliku kirjanduse mõistmise süvenemise aastad. Kui veel kord vaadata kümnendi viimast aastat, siis kirjastusemehe näol on eriline rahulolu, mitmetele arupidamistele ja vaidlustele meie aktuaalsete probleemide üle nii kirjastuses kui ka Kirjanike Liidus. Minu arvates — mõtlen võrreldes tagasi oma toimetuse maailmaga lähimise algusele kümne aasta eest — on toimunud veenev üleminek muljelt analüüsile, konjunktuuri arvestavalt juhuslikkusele vaadete järjekindlale ja loogilisele süsteemile. Tsitaadi juurest marksistliku kirjanduskäsitluse nõudliku olemuse juurde. Elu ja kunsti vulgaarnäitise kõrvutamise juurest elu ja kunsti keerukate dialektiliste seoste mõistmise juurde. Selle kasvutee on läbi teinud paljud meie kirjanduslühikesed.

Kui me uuel kümnendil neid tendentse oma kirjanduselus säilitame ning arendame, kui me ei unusta möödunud kümnendi, möödunud kümnendite õppetunde, peame meele kättevõetud tarkusi ja ei hakka süütuks nägema vanu vigu kordama, siis on keskkond talentide tulekuks soodne. See rõõmustaks kõige enam. Mingil määral oleneb see meist kõigist.

ANTS PÄIEL:

1. Kultuuri-põllu aasta-saaki kaaludes püsib pilk juubelilaulu-peo tuumakal teradel. Olgu sellepärast siis laulusa-jandi kuldse lõikusel au- ja esikoht.

2. Probleem on palju. Kõiki lahendada ei suuda. Rõõmustaks «habe-mega» probleemide paigast nihutamine. See kobestaks kultuuri-põllu suurte juubelite as-ta sirgeteks ja viljakateks künniva-gudeks.

DEBORA VAARANDI:

1. Juubeli-laulupidu oma ilu ja hilisuga andis juba üksi niipalju plusspunkte, et möödunud kultuuri-aasta hinnang peaks olema positiivne.

Vaagimata suursaavutus-te osakaalu aasta kunsti-loomingus. loen positiiv-sete hulka uude-sete nähtuste ning värske-erksate kunstiloojate esilinihku-

mist. Rahutusevaimu, mis tahab kõike ise teha, ise proovida ning leida. Näiteks kas või noored lava-inimesed, nagu Hermaküla. Toom-ing, Vilmaa, kelle iga ettevõtmine äratavalt ning elevust, pakub ootamatuid leide.

Rõõmustavat on olnud. Uudset tõlgendatud «Kevade» Noorsooteatri laval ja just aasta lõpuks valminud «Kevade» ekraanil — mõlemas on peamine Palamuse lugude poeesia.

Mitmed huvitavad telelavastused («Svarts» «Draakon», «Dürrenmatti «Meteor») ja nende tegijate visadus pakkuda vaatajale mõnusa äraolemise asemel vahel ka häirivaid probleemtükke.

Veljo Tormise koorilooming,

milles ma tajun mingit äärmiselt vajalikku sünteesi. Üldse palju head muusikat, kuid ma ei sõanda sel alal sõeluda.

Viit Härn etlejana (vajalik sõna, aga kõlalt pole nagu see päris õige). Härra mitmekülgne anne vajab suuremat rakendamist.

Gustav Naani filosoofilised esseed. Filosoofia on moodi läinud — kunstiloomingul peaks sellest üksnes kasu olema.

Nähtus, et algatusi ei tule üksnes pealinnast, vaid ka maakeskustest — Lõhaveri suurepärase mälestus-märgi loomine, Lõuna-Eesti murde-lise luule preemia asutamine, mis ergutab emakeele rikkusi avastama.

ANTS SAAR:

1. Et vasta-esimesele küsimusele, selleks korraldatakse Kirjanike Liidus vähemalt kolm aastaruande koosolekut, mille iga põhiette-kanne nõuaks vähemalt paari «Sirbi ja Vasara» lehekülge. Ning iga ettekande puhul on ette-heiteid, et see oli ühekülgne, ei haaranud kõike jne. jne. Kuid peale kirjanduse on veel heliloo-ming, kujutav kunst, film, teater, kultuurimajad. Ja igaühe kohta tulevad kokkuvõtted ja arutlused. Sellepärast ei tahakski vana-aasta

viimasel päeval, kui peas on veel virrarr möödunud aasta rikkalik-kest kultuurisündmustest, väga eri-palgelistest teostest, loetleda «õn-nestumisi» või «ebaõnnestumisi», «rõõmustavaid» või «nõrdimusi» tekitavaid» teoseid. Varasematest aastatest võib tuua päris palju näiteid, kuidas suur kohtunik Aeg on kõr-vale lükanud mõnedki pakil-palavalt pjedestailile tõstetud ja uue epohhi alguseks kuulutatud teosed.

Aastale tervikuna aga oli iseloomulik, et möödunud 365 päeva (mõ-nikord ka 66) jooksul leidisid õigeid vastuseid paljudele küsimustele, mis eelmisel aastal olid vaidlusalusteks. Detsembris Moskvas toimunud loominguiliste liitude ühine pleenum kujuneski möödunud aasta (või aastate) töö kokkuvõtteks. Üleliiduline foorum ei tegelnud loorberipargade jagamisega, ei kuulutanud üht või teist loominguilist laadi ainuõigeks, ei olnud ta üles-andeks ka teoste paigutamine rede-lipulkadele. Loomingu senistest kogemustest tehti üldistused — kuhu

minna ja kuidas? Anti printsiipiaalne (ja küllaltki karm) hinnang ebatervele nähtustele kirjandus- ja kunstielus, ja mida teha — ka mõne tegelase vääritule käitumisele.

Selle mõttes polnud möödunud aasta päris tavaline. Tal on kaugemaleulatav tähtsus ka järgnevale kirjandus- ja kunstielule.

Ning kui teha kokkuvõtte: see oli paljude õigete hinnangute, teerajamise ja suunanäitamise aasta.

2. Vaevalt üks aasta suudab lahendada lõpuni mingisugust probleemi. Kirjanduse ja kunstiga on juba nii. Võib rääkida vaid probleemidest, mis peaksid uuel aastal olema tähelepanu keskpunktis.

Viimasel ajal on väga palju räägitud sõna osast. On jõutud isegi sõna eitamiseni. Filmis ja teatrilaval, Olen lugenud «luuletusi», mis ei koosne sõnadest, vaid tähekombi-natsioonidest.

Sõna tähtsust on vaja tõsta. Mitte ainult eitajatega vaidlemiseks. Rohkem kui kunagi varem kehtib just praegu ammutuntud tõde: sõna on

LEMBIT REMMELGAS:

Kogu kultuurielust parimat alla kriipsutada — tuleks väga pikk kriips, siia leheküljele ei mahuks. Eesti kultuuri päevade kontseptsioonid ja näitused Tšehhoslovakkias, enne seda filmingimata laulupidu jne. jne.

Aga kitsamalt, võib-olla filmist. Ise küll selle asja sees ja hindamiseks liiga lähedal, aga siiski... Oskar Lutsu «Kevade» Arvo Kruusemendi ja tema poolt hästi valitud laste ekraniseeringus. Lutsu ja talle kõigil aegadel sisse-loetud meeleolude tasemel, mingil uuel (või vanast paremal) filmitasemel.

Laulupidudest (ja viimasest samuti) on palju dokumentaalfilme tehtud. Kõige toredad ja printsi-piaalselt uudne on kahtlemata Jüri Müüri «Leelo» — poole tunni läbi-lõikekontsert laulupidude repertuaarist hästi sünkroniseeruva emotsionaalse pildireaga.

Veel kaks ajastu dokumenti: Semjon Školnikovi «Vabastamise

tund» — Tallinna vabastamise 25. aastapäeva tähistamisest ja sinna vahele dokumentaalkaadrid vabastamisest endast. Ja A. Söödi ning M. Kase Antarktika-reisi jäädvustus «Enderbi valge maa».

1970? Kui jutt juba kitsamalt filmist, mingem siis edasi. Et ükskord filmi-tootmise baasi — s. o. paviljoni ja kõige muu — rajamist kas või arglikki alustamine teoks saaks. Kaut sa ikka filmi põlve peal teed.

JAAN RÄÄTS:

1. Aasta viimastel päevadel puutume kindlasti kokku postikultuuriga. Saadame ja saame õnnitluskarte. Ka selles valdkonnas on edasimineku mär-gata. Lisaks kenamale ku-jundusele võib üha enam leida kaarte, millele vajalikud soovid lausa oma käega ja oma fantaasia kohaselt kirjutada võib. Kui mõni aga sellega toime ei tule, siis ümbrikult võib uue aasta n-õ, val-

veõnnitluse selletagi leida. Raske-maks läheb lugu, kui õnnitlused kirjaümbrikult kaovad või asenda-takse stiilikohase punktirjoonega, näiteks teadete jaoks.

Möödunud aasta läheb ajalukku laulupeo aastana. Taolist pidu pole laulurahval varem olnud, võib-olla enne järgmist juubelit ei tulegi. Isegi filme tehti, mitu kohe — psühholoogilise, põllumajandusliku ja ei teagi, millise kallakuga. Ma pole neid kõiki veel näinud, seepärast ei oska kiita. Pisut peomeeleolu säilib igas filmis. Kas poleks siiski otstarbekam tulevikus ühen-dada kõigi meie ja külaliskamara-meeste jõupingutused ühe doku-mentaalse suurfilmi loomiseks lau-lupeost.

Meelde jäävat tähistati RAM-i, TR Konservatooriumi ja muusika-koolide juubeleid. Palju juubeleid lühikesel perioodil vältel. 10... 25 aasta pärast läheb veelgi raske-maks, sest koos aastatega kasvab tähistamise pidulikkuse nõue. Olukorra võib päästa vaid laiendatud lillekasvatuse ja head suhted armeenia konjakivabrikuga.

Mitmetest meeldivat üritusest ei saanud kahjuks isiklikult osa võtta ametlaste sõitude pärast. Usun kolleeg, kes väidavad, et igati õnnestus üleliiduline pianistide konkurss, kust midagi isegi vabariiki jäi. Egas diplom niisuguse taseme-ga konkursilt polegi nõnda väike võit. Konkursi korraldamist Tal-linnas võib lugeda ühtlasi suureks tunnustuseks meie muusikaalule ja sümfoniaorkestrile.

Möödunud aasta loomingu ma ei räägiks. Suurvorme loodi pisut vähem tavalisest, õnnestunud koorilaulu, eriti meeskoorilaulude konkursile, üpris arvukalt. Siiski on loomingu raske hinnata aasta lõig-s. Alati me ei märka šedöövrit selle loomise ajal, või siis ülistame lugusid, mille vastu aastate möödu-duse vaid koid teatava huvi säilita-vad.

2. Algav aasta ei tee muret niivõrd suurte probleemide osas. Need lahenduvad mõnikord kergemini kui paljud pisiküsimused, mille pärast tundide kaupa suitsustes koosolekuruumides istume, arutame, vaidleme, otsustame, ja sin-napaika asi jääbki. Uuel aastal tuleb seetõttu kahjuks soovida mõn-dagi, mida sooviti juba eelmiselt, üleelamiselt...

Kõigest sellest võiks lähemalt lu-geda muusikaajakirjast, mille il-mumahakkamiseks kas või algaval aastal soove jätkub. Soove enam kui võimalusi ja pealehakkamist.

Esiettekandel loodame kuulata palju uusi teoseid. Kui meie armas «Sirp ja Vasar» neile ka vajaliku tähelepanuga reageeriks, oleks toimetuse tööski küllalt uudsust.

Üheks olulisemaks ürituseks algava aasta muusikaaluse kujuneb Eesti NSV Heliloojate Liidu kongress. Soovime sellele kordaminekut.

«Sirbi ja Vasara» lugejatele soov-in uue aasta puhul kõige muu hea kõrval rohkesti suuri muusikalisi elamusi.

1969. a. laureaadid

Tänavu, nagu neljal eelnevalgi aastal, tegi «Sirbi ja Vasara» toimetuse koos oma kolleegiumi liikmetega kokkuvõtteid aasta jooksul (detsembrist detsembrini) avaldatud kirjutistest, et selgitada kümme silmapaistvamat autorit ja neid premeerida.

Kes siis pälvivad seekord toimetuse, tema kolleegiumi ja lugejate tänu?

1. AUGUST EELMÄE, «Rahulolu ahjupaistega» (nr. 3). See on Luise Vahtra romaani «Päeva palge ees» sügavuti lahkv, sotsiaalseid aspekte järjekindlalt silmas pidav arvustus. Retsensendi seisukohad on esitatud loogiliselt, põhjendatult ja veenvalt ning näitavad ära teose kohta nii eesti kaasaegses kirjanduses kui L. Vahtra loomingus.

2. GUSTAV NAAN, «Milles on mõtte mõte?» (nr. 52, 1968) ja «Inimene plahvatavas universumis» (nr-d 15, 16, 18). Autori kosmoloogiprobleeme käsitlev publitsistika pakkus suurt huvi lugejaskonnale. Kirjutis «Milles on mõtte mõte?» tekitab uatustliku, veel praegugi kestva teadlaste mõttevahetuse meie lehes. G. Naani artiklites on ühendatud filosoofi mõttevõime publitsistliku sõnavõttega, mis teeb raskedki probleemid lugejale vastuvõetavaks. Kõidab tema maailmanägemise uudsus, hüpoteeside akrobaatiline julgus.

3. VOLDEMAR PANSO, «Filmiloomingust 1968. aastal ja meie uutest ülesannetest» (nr-d 10, 11) ja «Dramaturgia, teater, kriitika» (nr-d 17-19), mis käsitlevad meie filmi- ja lavakunsti aktuaalseid küsimusi. Autori üleolek materjalist, oskus probleeme näha, põhjendatud hinnanguid anda, omapärase, sageli ootamatust vaatenurgast mitmeid nähtusi vaadata annavad neile kirjutistele sisulise kaalukuse ning huvitavuse. V. Panso isikupärane ütlemlaadi ja stiil on lausa kaestamisväärsed.

4. HELENE SIIMISKER, «Friedebert Tuglasega muutliku vikerkaare all» (nr. 33) ja «Kaasaegne repertuaar teatrilaval ja raamatutüüli» (nr-d 15, 16). F. Tuglase lühipalade kogumiku «Muutlik vikerkaar» asjatundlikult ja emotsionaalselt kirjapandud arvustus, mis paistab silma laia eruditsiooniga ning F. Tuglase loomingu põhjaliku tundmisega, aitab lugejal paremini mõista kirjaniku mitmetahulist loomingut. Teine artikkel on sügav, asjalik analüüs nüüdis-

AUGUST EELMÄE

GUSTAV NAAN

VOLDEMAR PANSO

HELENE SIIMISKER

RUDOLF SIRGE

LEONID STOLVITS

HARALD SUISLEPP

OLO TONTS

ILMAR VAINO

TÕNIS VINT

aja dramaturgiast ja näidendite kirjastamise probleemidest.

5. RUDOLF SIRGE, «Mineviku virvatuled» (nr. 50, 1968), retsensioon Ernst Särkava mahukale romaanile «Lähme linna kirjutama, oma elu kergendama». Autor annab sellele keerukale probleemromaanile autoriteetse, argumenteeritud ning teose põhiprobleemidesse tungiva hinnangu, panduna kirja heas keeles.

6. LEONID STOLVITS, «Lenin ja kunsti-väärtuse probleem» (nr-d 47-50). Autor analüüsib ja valgustab käsitletavaid probleeme kaasaegse filosoofilise mõtte tasemelt, tänapäeva aktuaalsete kunstiküsimustega seostatult. Kirjutise teaduslik sisu on esitatud loetavas publitsistlikus vormis.

7. HARALD SUISLEPP, «Sõelast, sfinksist ja panoraampoeemist» (nr. 29). Retsensioon R. Rimeli poeemile «Stinks sinilillega» on probleemse tõstatav, kirjandusküsimustele avaralt lähenev

kirjutis, mis kasvab üle tavalise arvustuse raamidest ning mõtteühenda analüüsi kõrval paistab silma heatasemelise kirjanusliku esitusviisi poolest.

8. ÜLO TONTS, «Sügise ja suve vahel ehk impressioone ja arutusi teatrihooaja lõpetamisel» (nr. 26). Artikkel pälvib tähelepanu kui asjalikult ning tähelepaneliku pilguga kirjutatud ülevaade. Kuna ulatuslikud teatrihooaja ülevaated on viimastel aastatel n-ö varjuresmas, siis leidis Ü. Tontsi selle teaselustamine tunnustust ning heakskiitu nii teatriinimeste kui ka teatri-sõprade poolt.

9. ILMAR VAINO, «Karmus pole kurjast» (nr. 37). See poleemiline artikkel tõstab teravalt üles noorsoo kasvatus, ühiskondliku kohuse- ja vastutustunde probleemid. Kirjutis kutsus ajalehe veergudel esile elava mõttevahetuse, mille käigus on tehtud asjalikke ettepanekuid. Veel

jätkuvast poleemikast võib loota praktilist kasu meie koolikorraldusele.

10. TÕNIS VINT. Kunstniku esiküljekujundused, 1. mai, Tartu juubellaulupeo ja teiste numbritele; rubriigivinjetid, «Galerii», samuti nõuanded üldise kujunduse heaks on mõjunud soodsalt ajalehe välisilmele.

Onnitame teid, «Sirbi ja Vasara» 1969. aasta laureaadid, ja soovime edaspidiseks häid loomingulisi kordaminekuid ning jätkuvat koostööd toimetusega.

Ühtlasi täname kõiki autoreid ja kaastöölisi, kes oma kirjatükke ja heade nõuannetega aitavad meie lehte huvitavamaks ning mitmekesisemaks muuta. Loodame, et teie side-meet toimetusega 1970. aastal veelgi tihenevad.

Soovime teile kõigile hästi sisukat ja õnnelikku uut aastat!

«Sirbi ja Vasara» toimetuse nimel
Erni Lõbu

Elisabet Kurre näitus Tartus

Elisabet Kurre näitus Tartu Kunstnike Majas annab läbilõike mitte väga produktiivse, kuid ping-salt oma teed otsiva kunstniku 30-40-aastasest loominguteest. Kurre õppis maalikunsti «Pallase» kunstikoolis ning lõpetas 1943. a. Tartu Kõrgemad Kujutava Kunsti kursused. «Pallase» maalikooli tusedaid traditsioone tutvustav käesoleval näitusel mõned 1940. aastast pärit ateljeetööd, nagu «Näitüür-mort kaktusega» ja «Istuv akt varjatud näoga». Nendes põimuvad Kurre õpetajate N. Triigi kindel vormitunne ja K. Liimandi lopsakas pintsli tõmme ning sujuv valguse-varju käsitus uueks tervikuks. Tungi iseseisvate otsingute poole aga näitavad sootuks lakoonilisema ülesehitusega «Tartu motiiv» ja «Interjööri lilledega» (mõlemad 1942).

E. Kurre koolijärgseis töodes on tunda erksat loodusetunnet ja peent värvimeelt. Kurre loomingus hakkab üha enam domineerima puhtnaaiseliku lüüriline loodusestunnetus kammerlikus teostusviisis. Kõrvuti kulgevad justnagu kaks arengujoont. Ühelt poolt saavutab ta häid tulemusi valguseküllasels, peenelt nüansseeritud kolortidiga impressionistlikel maalides «Sügis-lilled sinises vaasis» (1958) ja «Näitüür-mort» (1962), milles on suudetud tabada lihtsate asjade poeesiat. Teiselt poolt aga saavutab ta kõige isikupärasema ilme võrdlemisi tasapinnalise ülesehitusega, kohati naivistliku vormikäsitlusega ja arabeskiilise joonestruktuuriga lillemaalides ja näitüürmortides, nagu «Jaapanlik näitüür-mort» (1954), «Nelgid» (1956), «Astrid klaaskannus» (1963) jt. Sellest juugendliku vai-

ELISABET KURRE «AUTOPORTRÉE» (oli, 1940)

muga käsitluslaadist on viimasel ajal välja kasvanud peaaegu vaibalikult värvsarv lilledel kujutus, nagu «Rõõm süvest» ja «Rõõm sügisest» (1966). Paralleelselt aga sünnivad mõned õhulisel õrnas kolortidid maalitud teosed, nagu «Näitüür-mort arbuusiga» (1964) jt. Viimasel aastal on Kurre taas rohkem töötanud maastikumaali alal, saavutades krunti läbikamada laskva maalimisviisiga loodusemeelolude ilmekat tõlgitsust, nagu näiteks lõundites «Üks sügisipäev» (1968), «Sügis» (1969) jt. Kurre on andnud ka üsna elavaid loomade kujutusi, nagu «Uhe perekond» (1966) kalkunitega, «Koera portree» (1966) jm.

E. Kurre käsitluslaadilt intuiimne ja pidevalt lmet vahetav looming annab oma isikupärase nüansi eesti maalikunsti üldpilti.

VoldeMAR Erm

AUSTRALIA KUNSTNIKU TEOSTE NÄITUS

Moskvas on NSV Liidu Kunstnike Majas avatud Australia tuntud kunstniku-kommunisti Noel Cooneghani teoste näitus.

Eksponeeritud on gravüürid ja joonistused kunstniku viimaste aastate loomingust. N. Cooneghani kunst on kirgas ja publitsistlik, tema gravüürid tsüklist «Kiüriga nooruk» mõistavad hukka Vietnami sõja agressoreid.

Näitusel on eksponeeritud ka Australia lihtsatele inimestele pühendatud töid. Pildil: Noel Cooneghani teos «Kiüriga nooruk» sajast «Vietnami sõda».

SASSA MELDERI KÕNED

Kasvuraskustest ja kasvatuses

Seltsimehed! Muidugi võib ka meie — nii-öelda — tormakas elus üht-teist juhtuda.

Lähed, ütleme, kas või Narva maanteel vastavasse kauplusesse, et osta mingit vajalikku pesumasina tagavaraosa ehk detaili, aga selle asemel on nime-tatud kaupluses müügil hoopis viitlid või pasunad.

Mul pole muidugi midagi pasunate vastu, sest minule isiklikult on pasunapuhumine ikka tähendanud — nii-öelda — positiivse ja elurõõmsa muusika avaldusvormi.

Aga üldiste kasvuraskuste puhul võib meiega ka seda teinekord juhtuda, et sind tülitatakse tänaval. Selle tüliina tagajärjel tuleb sul loobuda oma rahataskust, käekellast, ja kui juhtud olema iganditega seltsimees, siis ka laulatussõrmusest ja muust sel-lisest ebaolulisemast.

Loomulikult on siin tegemist tühist kasvuraskustega, milliseid ei saa ni-metada tsegi lünkadeks, puudustest juba rääkimata.

Kuid teadus, seltsimehed, õpetab meile, et suured teod saavad alguse pisiasjadest. Nõnda et ka meil tuleb hoopis tõsisemalt suhtuda kõiksugu pisiasjadesse ja veelgi enam.

Võtame kas või mitmesugused signaali. Muidugi esineb meil veel üs-nagi tihti vähesel määral ka ebaterv-eid signaale, aga niisugustest signaa-lidest ülesaamiseks on meil olemas kõiksugused tingimused. Neid tingimu-si tuleb osata ainult targalt ära kasu-tada.

Mõned pahatahtlikud elemendid on näiteks mõningase külma saabumisega hakanud jälle oma pead tõstma.

Vähe sellest! Nad levitavad ammugi õigeaegse vastulöögi saanud halvusta-vaid teateid, nagu oleksid Tallinna tä-naavad juba jälle libedad, korrast ära ja muid sellesarnaseid jaburusi. «Oh-tuleht» muudkui loendab lumuridusi ja muid ebatervelid nähteid.

Kõiksugu libedusele ja libastujatele andsin mina juba ligemale aasta tagasi oma vajaliku vastulöögi ja toetan ka

edaspidi linna kommunaalmaajanduse seltsimehi nende õiglastes pingutustes kriitika ja muu sellesarnase vastu, mis pidurdab meie — nii-öelda — rahu-meelse elu normaalset kulgu.

Sellepärast ma ütlen otse: pole kaht-lust, et need ja teised kasvuraskused on kõigiti ületatavad, signaalidest rää-kimata.

Hoopis halvem on aga, kui signaali sildi all oma mustamist levitavad inimesed ei märka, et kommunaalmaajanduse asemel esineb meil veelgi ohtliku-maid retsidiviisiid, milledega võitlusse astuda.

Võtame kas või noorte inimeste pik-kad juuksed ja habemad.

Keegi tundub — nii-öelda — oraator kinnitas kord, et talant pole mitte habe, mis ise kasvab, vaid teda tuleb kasvutada.

Viltu, seltsimees oraator! Täiesti viltu.

Nagu kogemused on näidanud, ei kasva habemadki tänapäeval ise, vaid neid kasvatakse. Ja me oleme õigus-tatud esitama küsimuse: kes kasvatab?

Muidugi: ma ei ütle, nagu ei esineks meie kasvatusel teinekord veel mõ-ningaid vähemaid kasvuraskusi või viltulööke, kuid mis puutub habemete ja muu — nii-öelda — karvakasvu kasvatamisse, siis meie edasi kihutä-vas elus puuduvad selleks kõik võima-lused ja eeldused.

Aga kust siis ikkagi tulevad igasu-gused habemad ja muud sellesarnased inetud nähtused?

Ma vastan: süüdi, seltsimehed, on meie suhtumise puudumine.

Tuleb hoopis resolutsiooniliselt — nii-öelda — sekkuda ellu ja teha ot-sustavalt lõpp niisugusele «noorusele», kes muudkui kasvatab habemeid ja muid kõiksugu minimoodisid või kui-das nad kogu seda anarhiat nimeta-vad.

Ja lõpp tuleb teha otse eos, nagu meil armastatakse öelda.

Täna kasvatab noor inimene endale ühe karva, homme teise, aga varsti on neid juba sellisel hulgal, et katsu sa

veel asjas orienteeruda, jagusaamisest rääkimata.

Ma ei ütelnud mitte ilmaaegu oma sõnavõtu alguses, et kõik suured asjad hakkavad just väikestest.

Niisugune on habemega lugu.

Aga kui me täna pigistame ühe sil-ma kinni, homme teise — mida me siis ülehommie peale hakkame? Rohkem silmi meil ju teatavasti pole!

Ei, seltsimehed! Elule tuleb otsa vahtida kõigi olemasolevate lahtiste silmadega.

Kui me nõnda talitame, siis ei jää meil kahe silma vahele ükski ülearene karv meie üldiselt küllaltki tervete noorte mõneti veel ebaterves näos.

Ja sellisel juhtumisel pole raske astuda võitlusse nähtuse vastu, mis rik-kub tõsiselt meie nii kauni kodulinna välisilmet, ehkki see on muidugi põhi-liselt — nii-öelda — kaunim kui kunagi varem.

Et mitte jääda üldsõnaliselt, teeksin mõned konstruktoorsed ettepanekud.

Esiteks: varustada kõik militantsöö-tajad ja rahvamalevlastes käärde ja habemeajamis-seadeldistega, mida neil oleks täielik õigus kasutada seaduse kogu valjusega.

Teiseks: kehtestada kõigi karvakas-vu osas ettenähtud normative ületa-vate isikute suhtes — nii-öelda — soo-lane rahatravi, korduvate karvakasvu eeskirjade rikkumise korral rakendada aga 15-päevalist kinnipidamist koos karvade ilvdeerimisega ja üldkasuliku-le tööle rakendamisega.

Kolmandaks: suurendada tunduvalt satiiiriliste seinalehtede arvu, häbimär-gistades neis halastamatu satiiirilva-ga meie kodulinna välisilme rikku-jaid habemete osas.

See on suur üüritus, seltsimehed, mille panuse täitmisele ma kutsun uuel aastal kõiki, kellele on südamelehedane meie kodulinn, muudest vähematest kasvuraskustest rääkimata.

Uuel aastal — nii-öelda — uue jõuga!

See on kõik.

KULTUURISÕNUMEID

● Moskva Konservatooriumis kaitses kandidaadiväitekirja «Sibeliuse süm-fooniad» Tallinna Konservatooriumi muusikateaduse kateedri õppejõud helilooja Leo Normet. Oponentideks olid kunstiteaduste doktor Valentina Konev ja Gnessinite-nimelise insti-tuudi dotsent Boris Levik.

● Seoses V. I. Lenini 100. sünni-aasta-päevaga korraldati Viljandi rajoonis kultuuritöötajatele plakativõistlus. Pa-riimaks tunnustati Puiatu kultuurimaja kunstilise juhi Maret Tamme «Lill» ja «Vendlus-sõprus» ning Puiatu raa-matukogu juhataja Koidu Pruusapuu «Ei! Ei!» ja «Jõudu tööle». Teise pree-mia said Võhma kultuurimaja ins-triktori Minna Trei «Alati rahu!» ja Olustvere kultuurimaja kunstilise juhi

Kalju Liimaski «Anna oma parim le-ninlikku arvestust!».

● Mustvee I keskkoolis korraldati puhkeõhtu teemal «Teater ja kunst». Külla olid kutsutud Rakvere Teatri näitlejad. Vestlusringi avas teatri pea-näitejuht Rein Olmaru. Ta kõneles tä-navu 30-aastaseks saava teatri tege-vusest. Opilastele esinesid Linda Kuus-maa ja Vladimir Käro.

● 12.-22. detsembrini oli Moskvas üleliiduline amatöörfilmide konkurss «Ametiühingud — kommunismi kool», kus vaadati läbi 296 dokumentaal- ja mängufilmi. V. I. Lenini 100. sünni-aastapäevale pühendatud võistlusel

saavutas teise koha Kohtla-Järve fil-miamatööride A. Kõivu ja H. Jaanuse «Inimesed, olge valvsad!». Eripreemia lasteteema kõige huvitavamal lahend-duse eest sai A. Kutai (Tallinn) «Tud-ruk ja koer». Diplomitega märgiti ära Kohtla-Järve amatööride «Kedagi pole unustatud» ja «Jonni» ning «Dvigateli» isetegevusliku stüudio «Lusikas tõka-titi».

● «Edasi» veste- ja följetonivõistlusel tunnustati teise preemia vääriliseks Il-mari Karro võistlustöö «Pihtimus», Ju-han Sookase «Sundfoodid» ja Alo Linntamme «Toimetust astub samme». Kolmanda preemia said Peeter Elbing («Seletus»), Kalju Käär («Sassi lugu») ja Ilmar Isop («Ka meil leidub talen-te»).

NÄÄRIMUIGEID

Tagasiside — õnnevalamise asemel

TEADUSE-ALAST ILUKIRJANDUST

JORI TUULIK

KAHEKÖNE

Chef hea! päeval tuleb mulle vastu Hobune. Üllatavalt sümboolne Hobune. Pikad jalad, suured nukrad silmad, elegantne väljusus.

Eneseleigi üllatuseks ütlen talle valjusti:

«Terel!» Aga tema hirnatab. Mitte küll valjusti, aga hirnatab.

«Kuidas elu läheb?»

Hirnatab jälle. Allasurutult, otsekui ohkega, otsekui saaks minust aru.

«Ilus ilm täna, eks ole?»

Hirnatab, lõbb pea maha nagu häbene, üllatavalt sümboolne Hobune. Kas ta toesti ei oska kõnelda?

«Homme on hipodroomi traavivõistlused.»

Hirnatab. Otsekui ohkab. Valus on kuulata, kui sümboolne Hobune ohkab ja ei oska rääkida.

«Kaks korda kaks on viis,» püüan teda narrida.

Hirnatab, seekord ainult pisut heledamalt. Kui ta ühe sõnagi oskaks, selline sümboolne Hobune.

«Suhkrut tahad?»

Raputab pead. Vaatab kõrvale. Mu kannatus katkeb. Ma ütlen:

«Teeme kahepeale «pooliku.»

Ja ta vastab inimkeeli, nukraid silmi varistades:

«Mul on ainult rubla.»

Lõpuks ometi!

KONN JA KANA

Ühel ilusal päeval jalutas Kana tiigi ääres. Jalutas hulk aega ja oleks ehk kauemgi veel jalutanud, aga Konna krooksumine hakkas närvidel käima.

Kana püüdis Konna korrale kutsuda.

Konn ei teinud väljagi. Krooksumine rahu-likult edasi.

«Mis õigusega sa krooksud nii valjusti?» küsis Kana pahaselt.

«Krooksud, muljal! tahan, ja nii valjusti kui tahan,» vastas Konn vee seest ja krooksumine edasi.

«Kui sa veel kaua niivõlti krooksud, olen sunnitud rangemaid abinõusid tarvitama,» ähvardas Kana.

Nüüd sai Konnal hing täis ja ta päris oelalt:

«Ütle, miks sina nii valjusti iga päev kaagutad?»

«Mul on selleks õigus,» teatas Kana uhkelt. «Ma munen iga päev suure muna.»

«Mina munen ka,» ütles Konn tiigist.

«Ara valetal!»

«Munen küll. Ja veel suuremaid mune kui sina.»

«Näita välja!» kaagutas Kana.

«Ei jaks,» Munad on tiigi põhjas. Tule vaatama, kui ei usu.»

«Tulengi!» kaagutas Kana ja hüppas tiiki.

Hüppas tiiki, tegi suled märjaks ja uppus.

Kuidas kommenteerida juhtunut?

Ühed ütlevad, et tegemist on väga traagilise looga.

Teised arvavad, et kanal on ikka kana aru. Kolmandad leiavad, et liigset uudishimu tuleks rangelt piirata.

See kõik on muidugi õige, ent tähtsam on ikkagi, et ülejäänud kanad teeksid asoteidunud faktist tõsiselt ja vajalikul järjekorras.

SÄLG JA OINAS

Karjamaal ringi kepseldes sattus Sälgi allika juurde. Ta vaatas allika selgesse ja hedaesse vette ja nägi seal vees esimest korda iseenast. Nii ilusat looma polnud ta üldgi kohanud, nii ilusa pruuni karvaga, nii ilusa nõtkes kaelaga, nii ilusate tumedate silmadega. Sälgi sattus vaimustusse iseenast, et allikast. Ta hirnatas ja jooksis oma rõõmu jagama. Esimesena sattus talle vastu Oinas.

«Tule näitan sulle ilusat allikat,» kutsus Sälgi.

«Allikat?» mõhatas Oinas, aga läks silki.

Vili Oina otsimisel tõmbus krusi, kui Oinas oli hetkeks allikasse vaadanud. Nii totra ja karvase näoga looma nägi Oinas esimest korda. Ta lõi vihaseks ja läks vastu maad ja ütles:

«Allikas allikaks, aga miks see vesi siin sees peab olema?»

«Vesi, teebki allika ilusaks,» ütles Sälgi.

Oinas ei teinud temast enam välja. Keeras otsa ringi, hakkas minema, ise poitis villadesse:

«On ikka häda esteetidega...»

ELEVANDI MURE

Kord jalutuskäigul astus Elefant koge mata jänesele peale. Kommentaarid rääkisid, et Elefant ei saanud jänest kätte.

«Raske loodusõnnetus tagajärjel traagiliselt hukkus Emand Haavikut mälestab sügavas leinas»

grupp jäneseid.»

See teade tegi Elefandi väga kurvaks. Seni oli teda hüütud üksnes looduse imeks, nüüd aga raskes loodusõnnetuses.

Elefant laskis londi norgu kasvada, paksu naha ja käib tänasei raskemeelselt ringi.

Raagitiigi siis veel, et trükisõna mõju on väike.

JUHAN PEEGL

ette, ise vaatas silmanurgast, kuidas jutt mulle oli mõjunud. Tüki ajal ei pööranud ta mulle enam min- giti tähelepanu. Siis kobas ta vesti- tasku kallal ning tõmbas pika ahela otsas välja soliidse vanaaegse hõbe- uuri. Ta pani prilliid ninale, avas kellapöise ning tunnistas tükk aega selle sihverplaati ning ühmas siis vuntside alt:

«Aitab, pois, ära puid enam pa- ne... aeg on täis. Paneme virdenõu hakkama.»

Kas nüüd või mitte kunagi, mõtle-

Lorijutt

Aga sa oleksid pidanud nägema, kus nüüd hakkas vihmasse maa seest üles keema. Niisuguse tulise valuga, et keerud peal, mõni oli naha sel- fast puruks tõmmanud — rihvane maa. Ja suitslepa-puu, kus otsas ke- nad magusad õunad kasvavad, andis veel kolm aastat hiljem nii viha- hapusid õuna, et seal jäi ka suu lahti, kui söi... Nii kange vägi oli Mäksa- vana õllel. Aga nii kange ei tohi teha, see on mõrtsukas. See peab sü-

kaks, et tuli lihtsalt maha kallata, kui inimesi ei tahtnud ära tappa. Ühekorra — ma ise nägin — Mäksa- vana läheb õunapuuaeda, kahekümne

viie toobine vinku süles ja ise nutab — peab kallit jumalavilja punniatugust välja laskma. Oli heinatalgust üle jää- nud ja nii kangeks läinud, et Ranna- välja Ruudil olid peale esimest suu- täit silmamunad kohe ninajuurika peale kokku jooksnud ning sinna jää- nudki. Ise oli hakanud kättega ujum- mistilgutusi tegema. Viidi ruttu ho- busevankri alevi tohtri juurde. see oli ühe pritsi pannud ning lemmu- eli sisse andnud, siis olid käed pat- gale jäänud ning silmamunad lahku hakanud minema.

Kuidas me Mihkliga õlut tegime

DEMOGRAAFILINE PLAHVATUS

Ähvardab inimkonda. Teadlaste väidete kohaselt ei suuda maailm varsti kõiki inimesi ära mahutada. See väide leidis veen- roendi meie maal lüüa mõeldunud suvel!

Kodanik NN (märgitud): «Urbanisatsioonist tingitud tunglemist — eriti transpordivahendites — ei saa pidada suguvi negatiivseks nähtuseks.»

«O! poisid porutasime valesse aknasse!»

Peetantsude võistlusel pakkus peasegu balletilist graatsiat iga tantsupaar... ja sama tantsupaar väljaspool tantsupäa...

«Sa ära pane pahaks,» ütles Mihkel «aga õlleteost ei tea sa tühkagi. Ma loodan, et sul ei ole vähemalt saniti silma, muidu ma loöksin sind siit hoopiski minema. Katsu vait olla ja pane puid paja alla, kui sa seda oskad.»

Olin solvunud. Olin hästi vait ja panin puid paja alla — seda ma os- kasin.

Vesi kees juba mihkinal, magus humalalõhn täitis kivist õuekööki.

Vist hakkas Mihklil süda valutama, et ta mind tõepoolest solvanud oli, sest natukese aja pärast püüdis ta uuesti juttu alustada:

«Kas sa Mäksa-vana tundsid?»

«Tundsin.»

«Vaata see tegi nii kange õlle, et esi- mused kolm päeva aitas ikka veel kuidagi juua, aga kui ptre kauem oli seisnud, läks niisuguseks margituh-

kaks, et tuli lihtsalt maha kallata, kui inimesi ei tahtnud ära tappa. Ühekorra — ma ise nägin — Mäksa- vana läheb õunapuuaeda, kahekümne

viie toobine vinku süles ja ise nutab — peab kallit jumalavilja punniatugust välja laskma. Oli heinatalgust üle jää- nud ja nii kangeks läinud, et Ranna- välja Ruudil olid peale esimest suu- täit silmamunad kohe ninajuurika peale kokku jooksnud ning sinna jää- nudki. Ise oli hakanud kättega ujum- mistilgutusi tegema. Viidi ruttu ho- busevankri alevi tohtri juurde. see oli ühe pritsi pannud ning lemmu- eli sisse andnud, siis olid käed pat- gale jäänud ning silmamunad lahku hakanud minema.

Vana, jah, vti õlle aeda ja laskis õunapuude vahele sorinal maha. Ise nuttis. No arusaadavalt kahju. Ikka puhas jumalavili.

dametunnistusega inimene olema, kes niisugust teisele meelele sisse annab.» Mihkel võttis keedumõla ja surus pinnale kerkinud humalaid keeva

sin, kui Mihkli uuri nägin, nüüd ma sulle ei jäta, nüüd osatan sinu kõige hellemat kohta.

«Kuule, Mihkel, kas see on ikka seesama kell, mis õlle sees on võidu käinud?»

Mihkel muutus järsku väga häbeli- kaks nagu niidetud lammas, pani teeseldud ükskõiksusega kella vesti- tasku tagasi, tõusis püsti ja astus sõna- lausumata uksest välja. Aha, paras sulle, itsitasin endamist, õige koha peale trehnas!

Lugu iseenesest oli niimoodi, et hulga aastaid tagasi ühel talvisel pü- hal — jõulude või küünlapäeva ajal — oli elu mürdinutetud paraja mees- tekamba õllekannu taha pidama lü- kanud. Jooksis lõpmatu vanameeste- jutt, mõrises laulujuuri. Kes muutus härdaks, kes uljaks. Nagu ikka.

Sits hakkasid vanamehed kalladega

NÄÄRIMUIGEID

NOTA BENE!

Inimlik
tragöödia

Ilähema tuleviku fantaasia!

Keskkooli peatseid lõpetajaid töödeldi kutsevaliku büroos. Parajasti oli järjekord ühe traksistimelise poisikõdes.

«Minul on siht selge ja tähtsed maha pandud,» teatas ta. «Ma hakkan kirjanikuks.»

«Tunnete kutsumust?» huvitus inspektor.

«Ka nii võib asjast aru saada,» nõustus noormees.

«Ma mõtlesin sellega, et kas teie eeldused on juba avaldunud?»

«Üks sahtel on täis kirjutatud ja teine poolte!»

«Luuletate?»

«Jah,» tuli õnnelik vastus.

«Ja see läheb teile hõlpsasti?»

«Muidugi, muidugi,» puhvatas noormees põlema. «Ideed seisavad mul peas lausa järjekorras, vahel läheb niisuguseks omavaheliseks tunglemiseks lahti, et ma ei tea enam, missugust kõigepealt käsile võtta.»

«Jaa,» ütles inspektor ja vaatas hajameelselt aknast välja. «Kas teil on juba midagi avaldunud ka?»

«Uhte-teist on. Näiteks rubriigis «Esimene trikiproov.»»

«Ja kuidas sellele kirjanduslikus avalikkuses reageeriti?»

«Võimsalt.»

Inspektor jäi veel mõtlikumaks.

«Teate, siiski ma ei soovita. Kas te ei tahaks näiteks rätsepaks õppida? Ja selle oma harrastusega tegelda vahel õhtuti, tagasihoidlikkuse piires?»

Noormees sai kõigi reeglite järgi pahaseks.

«Rätsepad teenivad minu teada umbes niisama palju kui kirjanikud,» meelitas inspektor.

«Ma ei mõtle materiaalsest huvitusest,» valgutas noormees silmavalgeid ja tõusis püsti.

«Rahunege,» soovitas inspektor.

«Kui ka materiaalsele huvitusele võib aeg-ajalt oma osa anda. Aga laske ma räägin teile üldjoontes teie tulevikust. Kõigi eelduste põhjal, teie temperamendi, kindla sihipiidumise põhjal võib oletada, et teist saabki kirjanik, esialgu ääretult võimalusi töötav noor, siis mida aeg edasi läheb, juba tunnustatud keskmik, ja lõpuks auväärne vanameister. Aga ajalugu astub oma vääramatu rada. Lõpuks jääb teist järele, oletame keskmiselt, sada raamatut ja kustumatut mälestust.»

«Mis see asjasse puutub?» ärritus noormees uuesti. «Lõpuks, kui lubate endale õigust öelda, ka teie ei jää igavesti elama.»

«Ma pole veel lõpetanud,» ei lasknud vastane ennast segada. «Muide, kuidas teie nimi on?»

«Jaan Kibu.»

«Ühesõnaga, kuna te olete oma elus nii kuulsaks saanud, ristitakse ühel päeval mõni värskevalminud kalapüügilaev teie nimega. Ja kuidas teie meeldiks, kui ajaleht tooks oma esiküljel umbes järgmise teate: «Jaan Kibu» jõudis eile õhtul Tallinna sadamasse. Ta tõi oma trümmides kaasa 200 tonni soolatud Atlandi heeringat, külmutatud hõbeheki, merluusat ja muud suupärast.»

Noormees nägi kuidagi kokkunud välja.

«Või niisugune uudis: «Jaan Kibu, olles võimsa kalalaadungiga teel Tallinna, murdis oma vintsi või kruvi või mis tal seal on, hakkas lengerdama ja ahtriga vänderdama. Õnneks jõudis talle appi «Toomas Tigu» (ka sellenimeline luuletaja on juba minu teada olemas), võitis «Jaan Kibu» sleipi ja sikutas enda järel Tallinna sadamasse.»»

«See Tigu ei vea mind kunagi enda järel!» ähvardas noormees. Aga samas tühmused ta silmad, vaimustus kustus ta ilmet jäljetumalt ja büroost lahkus üks murtud mees. Mis temast edasi sai, ei tea.

Leida Tigane

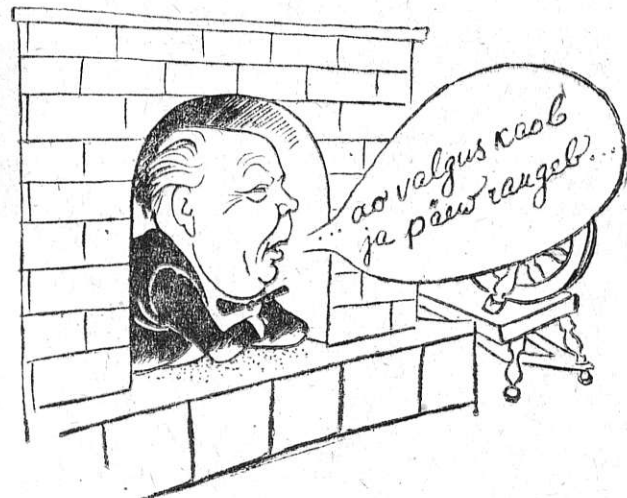
Tagasiside — õnnevalamise asemel

Eksistentsialismi sügemed ilmnevad juba ka maastikumaalil!

NOORUSLIK KOMMUNIKATSIOON TEATRIKUNSTIS

ESTRAADIKUNST

on purgimas laulu ja miljö talleliku sünkroonsuse poole...

Ja lõpuks

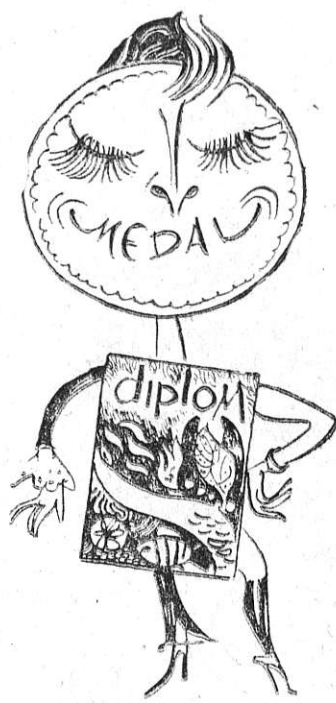
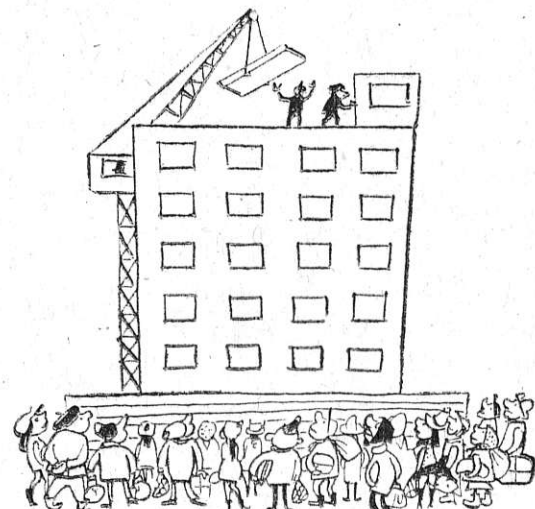
(Meie õnnesoovi lõpp, nagu nähtub, tuli teostada käsitsi! Jz seda... trükibasi ülekoormuse tõttu. Põhjus, mille pärast ei näe niipea päevavalgust trükimata kaudu ka mõni teine asjakas - näiteks kunstiajalugu!)

Tagasiside programmeerimisega tegeles

Romulus Tiltus

Kallid lugejad,
SOOVIME TEILE

ÕNNELIKKU UUT aastat!

EESTI GRAAFIKA
nassis kõljalit kiltuse ja tunnustusega — oma moodsa stiili, filigraansuse, rahvusliku omapära mitmepalgilisuse ja selles peituvat filosoofia tõttu.TEADUS REKLAAMI TEENISTUSES
«Ostke leiba! Leib on väga hea, vitamiinirikas, vana, kuid alati värsket tootmist.»TÖÖJOU PUUDUSE PROBLEEM
näib olevat kõige teravam ehitustugevuse juures — vabu käsi pole peaaegu näha!

KIRJANIKE MAJA
7. I kl. 19 tähistatakse kirjanuslikku kolmapäevaga rahvakirjanik Aadu Hindi 60. sünnipäeva. Villem Grossi avasõnad, Kaitu Lehe vahelkommentaarid, Esinevad: Gunnar Kilgas, Mihvi Koidu, Mari Klooren, Einar Koppel, Lillian Semper, Meeli Sõbi ja Tõnu Tepadri.

RAT «ESTONIA»

Pühapäeval, 4. I kl. 12 «Don Quijote», kl. 19 «Barbara von Tisenhusen»; esmaspäeval, 5. I kl. 12 «Pipi Pikksukk», kl. 19 «Paquita», «Orpheus», «Carmen»; teisipäeval, 6. I kl. 12 «Unuv kaunitar», kl. 19 «Kuninga looz»; kolmapäeval, 7. I kl. 12 «Kõrrelaig-salg», kl. 19 «Viini veri»; neljapäeval, 8. I kl. 12 «Lütkede järve», kl. 19 «Pipi Pikksukk»; reedel, 9. I kl. 12 «Vikerlased», kl. 19 «Kuninga looz»; laupäeval, 10. I kl. 12 «Pipi Pikksukk», kl. 19 «Barbara von Tisenhusen»; pühapäeval, 11. I kl. 12 «Unuv kaunitar», kl. 19 «Glocondas».

V. KINGISSEPA NIM. TRA DRAAMATEATER

Neljapäeval, 1. I kl. 19 «Kosjassõit»; reedel, 2. I kl. 12 «Punamütsike», kl. 19 «Monoliisk»; laupäeval, 3. I kl. 12 «Punamütsike», kl. 19 «Faust», II osa, kl. 19 «Kui on elame, siis elame» — väike saal (planeeritud esietendus); pühapäeval, 4. I kl. 12 «Punamütsike», kl. 19 «Kolmekümnes august», kl. 19 «Kui on elame, siis elame» (väike saal); esmaspäeval, 5. I kl. 12 «Punamütsike», kl. 19 «Monoliisk», kl. 19 «Kui on elame, siis elame» (väike saal); teisipäeval, 6. I kl. 12 «Punamütsike», kl. 19 «Kriminaal-tango», kl. 19 «Võõrline hobune» (väike saal); kolmapäeval, 7. I kl. 12 «Punamütsike», kl. 19 «Abielu on risk», kl. 12 «Viru laulik ja Koidula» (väike saal); neljapäeval, 8. I kl. 12 «Punamütsike», kl. 19 «Vargamäe», kl. 19 «Viru laulik ja Koidula» (väike saal); reedel, 9. I kl. 12 «Punamütsike», kl. 19 «Monoliisk», kl. 19 «Viru laulik ja Koidula» (väike saal); laupäeval, 10. I kl. 12 «Punamütsike», kl. 19 «Faust», II osa, kl. 19 «Kahekesi kiigeb» (väike saal); pühapäeval, 11. I kl. 12 «Punamütsike», kl. 19 «Põletatud oranž», kl. 19 «Monoliisk» (väike saal).

EESTI NSV RIKLIK NOORSOOTEATER

Reedel, 2. I kl. 19 «Põgenik»; pühapäeval, 4. I kl. 19 «Metspart»; kolmapäeval, 7. I kl. 19 «Kevade»; neljapäeval, 8. I kl. 19 «Rõõm ja julgus»; pühapäeval, 11. I kl. 11 ja kl. 14 «Lendavad taldrikud»; esmaspäeval, 12. I ja teisipäeval, 13. I kl. 19 «Õnnesen» («Vannemuse» väikeses majas); kolmapäeval, 14. I kl. 19 «Metspart»; neljapäeval, 15. I kl. 19 «Õnnesen».

EESTI NSV RIKLIK VENE DRAAMATEATER

Pühapäeval, 4. I kl. 11 ja kl. 14 «Ära puutu mind», kl. 1930 «Revident»; esmaspäeval, 5. I kl. 11 ja kl. 14 «Ära puutu mind», kl. 1930 «Kaks seltsimeest»; teisipäeval, 6. I kl. 11 ja kl. 14 «Ära puutu mind», kl. 1930 «Tipp-tunda», kl. 12 ja kl. 15 «Kõrgeim määr» (Narva kultuuripalees); kolmapäeval, 7. I kl. 11 ja kl. 14 «Ära puutu mind», kl. 1930 «Kaks seltsimeest», kl. 12 ja kl. 15 «Kõrgeim määr» (Narva kultuuripalees); neljapäeval, 8. I kl. 11 ja kl. 14 «Ära puutu mind», kl. 1930 «Kõrgeim määr»; reedel, 9. I kl. 11 ja kl. 14 «Ära puutu mind», kl. 1930 «Õbbikute õde»; laupäeval, 10. I kl. 11 ja kl. 14 «Ära puutu mind», kl. 1930 «Revident».

«ESTONIA» KONTSERDISAALIS

Teisip., 6. I kl. 18 ja kolmap., 7. I kl. 18 «Head uut aastat, noored! Kohutune rahvalikult kontserdil... Esinevad: RAM-i kvartett, 22. keskkooli vokaalsambel «Rüblük», Klara Kotter, Vanda Tamman, Roland Pikhof, Lillvaku Leena; neljap., 8. I kl. 1930 abonentidele nr. 5 — sümfoonia-kontsert G. Mahleri loominguist, dirigent Nikolai Rabinoviitš, solist Laili NSV teen. kunstnik Laila Anderson (metosopran); laup., 10. I kl. 1930 Rolf Uusvälja orelkoor; pühap., 11. I kl. 1930 estraadiansambel «Laine» kontsert Tallinn—Prah.

NÄITUSESAAJALDES

TARTU RIKLIKUS KUNSTIMUUSEU. MIS on graafik Salome Tress ja maalikunstnik Johannes Uiga personaalnäitused. Avatud kl. 11—18. Pühapäev esmaspäev.

Estica

▲ Tšehhi ajakiri «Svet Socializmu» avaldas oma 48. numbris kirjutise «Alia kirjutatud «Tallinnfilm», milles räägitakse Eesti kineasteide loomingust. Artiklile on lisatud 5 fotot.

▲ «Družba Narodov» 1969. a. viimane number avaldab E. Ertise tutvustava kirjutise Enn Vetemaa «Väikese romaaniaarmatu» kohta.

▲ «Rudé Právo» avaldas katkendi Voldemar Panso «Naljast inimsest». Samas on reprodutseeritud J. Palmi «Lounatund» ja S. Väijali «Sinallika».

▲ Lastekirjanduse kirjastus andis Moskvas lühendatult välja Lilli Prometi jutustuse «Tüdruk mustas», mille on vene keelde tõlkinud G. Muravin. Raamatu tiraaž on 75 000.

▲ Ajakirja «Radio i Televidenije» novembrinumber on avaldatud pikem kirjutis Valdo Pandist, mis on toodud rubriigis «Loominguline portree». Artikli kirjutaja T. Elmanoviitš ja see kannab pealkirja «Üks kaks, kolm, neli, meid on kõigest miljon. Film «Eesti»».

uhkeldama. Kellel nii- ja nii-mitme kiriga, kellel Peeterburist, kellel Riist, kellel Helsingist või Anabulinast ostetud. Ostetud ammu enne Esimest maailmasõda, enamikul mees-tele mitte eneste poolt, vaid isade noorpõlvemälestusena. Siis käidi ju siit-mait väljas ehitustööl: võeti varakavadel leivakott selga ja hakati astuma...

Ei tea, kes see ulaspea oli, kes ettepaneku tegi kellaide kvaliteeti tenduslikult katsetada. Kelle kell kõige kauem õlle sees käib, see on võitja. Kolmetoobine kruus lasti õlul täis, kella pandi täpselt ühte, võeti kettipidi kätte ja lasti komandole peale kruusi sisse...

Ei mäleta, kelle kell võitis. Aga see polegi nii oluline. Oluline on see, et sündinud oli järjekorvne häännatu tege, unustamatu oma ennekuulmatu-ses. Nagu öeldud, juhtus see lugu

kaua tagasi, kuid elas edasi nagu legend sellest, milliseid imeväärseid ideid võib sünnitada seesama kehva maa õlleke ka väga tasaste ning auväärsete peresidade peas... Ikka seesama õlleke, mille tegemisega me ametiis oleme...

Vaikus. Ainult kustuv tuli praksus katla all. Ma tean, Mikkeli ei pea pikka viha. Natukese aja pärast kobiski ta tagasi. Pani vannikraadiklaasi aknalauale ja hakkas viridenõu kallal kopitama.

«Seesamune... mis ma nüüd tahtsingi ütelda...» pomises ta ivakese aja pärast. «Näe, tahtsin midagi ütelda, aga nagu võeti peast...»

Muigas: asi on unustatud. Mikkeli tahab juttu ajada, aga ei oska kuidagi alustada.

Siitpeale läksid meie tööd-tegemised virde kallal sõbraliku koostöö ja teineteise mõistmise vaimus.

Õhtu eel sai õlu kätima pandud: kõik sai tehtud ainult Mikkeli teadaolevate kunstide kohaselt.

Kui me siis päevaveeru ajal kõrvuti paargulävel istusime ja suitsu tegime, tundsiime rõõmu üksmeelselt tehtud tööst, aga teadsime samas, et see peamine on veel ees: kuidas õnnestub?

«Õllega on hullest südamevalu kui siis, kui lehmalt vasikas tuleb,» lausus Mikkeli rohkem endale, «ega sel õlul suurt magada saagi, kui õlu käib... Kurat seda pärmigi teab — pole ju endine aeg, et tooksid naabritelt pudeliga — kes seda õlut niiväga enam teebki. Kolhoosis vahet, pidude ajal...»

Ega enam tee jah. Ainult kiidetakse ja kiidetakse, et saare õlu, aga oleks kas või Saaremaalgi üks pisuke kassin puhas kohake, kus seda raha eestki saaks! Ütleme, üks kena vana maja, puhta kiviõrandaga rehetuba pika renniga ja pinkidega. Istud ja talid

kruusitäre, jood ja tunned mõnu. Vaadate seintel rippuvaid võrke või vanu pilte, mõtiskled elu üle, tunned, et oled kodus. Lätlastel on Riia pilsa, meil ei võiks olla meie oma ehtne õlu?

«Peakski olema,» arvab Mikkeli, «aga meil ei osata ju juua. Kui korra kruusi juurde saadakse, siis võetakse kohe täis. Mis väga sa seal korda teed? Olleputkad on need kõige ropemad kohad... Need oleksid meie õllele lausa teotuseks.»

«Aga miks siis nii?» vaidlen vastu. «Teeme viisaka koha — tööriietes sisse ei lase, joobnule ei müü. Ja et õlu on kange, siis võib ju seda jaopärast anda — kuni liiter.»

Mikkeli see idee nähtavasti eriti ei liiguta.

«Ei osata juua,» kordab ta, «sa vaat: Metsa Raivo alles seitseteist, aga ülesile oli alevi vahel nii-purjus, et

hale last vadata. Vanasti sai niisuke kodu isa käest rihma, aga mis sa talle nüüd teed: joob oma raha eest! Võib-olla teenib rohkem kui isa...»

Vaikus. Siis tõuseme paargulävelt nagu käsu peale ja läheme käimatanni vaatama. Pole viga, ütleb selgesti Mikkeli näoilme: vahumäts on ühtlane ja tihe. Varsti on tal täisturid peal, keerutab nii, et koberlatukad lendavad.

Meeldib on juua veel kääritat õlut. See on see kui niasat tulnud piim, magus, rammus, käärimisvõgi köditab keeleotsa ning ta ei hakka pähe.

Mikkeli niisugusest õllest eriti ei pea. Ta maitseb küll ja mekutab, kuid ütleb ka oma arvamus koha välja: «Väga laps alles... Hommikul, siis võib ütelda, mis tust tuleb.»

Päike vajub pikamisi ning kaob lõpuks hoopis — täpselt selle suure (Järg 8. lk.)

